

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1931/32

Revna kot cerkvena miš

Premijera 13. januarja 1932

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAN

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 13. januarja 1932

Ost: Gledališki pisatelj

Tip gledališkega pisatelja ni nov pojav. On ni literat — dramatik, njegove težnje ne streme po večnih livadah, on nima tistih visokih misli, ki bi segale do zvezd, čeprav žari njegova zvezda morda včasih skozi celo astronomsko leto in ima celo več kot 365 utrinkov. — Včasih nastane iz njega celo košček literature in celo léta ga ne pomaknejo popolnoma v pozabljenje, njegovi rokopisi so orumeneli, leže po teaterskih arhivih — nankrat pa nastopi spet njegov dan. In tak dan je morda vstajenje za večne čase, nova doba spozna in zagleda v njem več kot muho enodnevnicu, najdejo se prirejevalci, predelavci in ime »nička«, takega gledališkega pisatelja zaživi in ostane. Tantiem takrat ne pobira nihče več zanj — tisti, ki ga je spet priredil, osvežil, ki mu je izbrisal prah in jezikovne nerodnosti obril — tisti ima take pravice.

Pravi gledališki pisatelj (Nemec mu pravi Theaterschriftsteller) piše igre za teater. On pozna oder, vse stotere možnosti učinkov, efektov so mu znane. On vé, kedaj in kako se mora narediti, da bo zaključek akta učinkovit, da bo sfrčal zastor sam od sebe doli, da bo publika posekana, navdušena, da bo aplavdirala in da bo doseženo tisto, kar se imenuje uspeh. — Tak uspeh, odnosno ta uspeh je cilj in namen teaterskega pisatelja, to je pogosto njegov kruh, njegova odvisnost. Gotovo želi in hrepeni vsakdo, ki piše drame, veseloigre, komedije in burke, po uspehu. — A tak pisatelj pa najde v uspehu pot preko toliko in toliko odrov, on vidi serije, ko se igra po vsej srednji Evropi njegovo delo — to pa ni od muh. Ako ga pogleda sreča, da ugaja njegov komad tudi Amerikancem, potem je mož narejen in v miru in strahu božjem bo lahko napisal svoje prihodnje dramsko delo, brez skrbi za vsakdanji kruh in neglede na krize in valute... V Davosu, St. Moritzu, Nizzi, Valenciji bo pisal in iskal zarodke novih komadov...

Seveda, prav tako enostavno spet ni. Brez nadarjenosti, darovitosti za »pisanje za oder« spet ne gre, a božanska iskra ponavadi ni kresnila zraven... A to nič ne dé — saj sami geniji na svetu ne morejo biti.

*

Njih ime je legijon. Imena stara, imena nova, imena spet izkopana in taka, ki se podajajo k spanju. Glejte ga starino Raupacha, ki je vse nas na Verne duše pretresal z grozo, s solzami in sočutjem za revico Marico in za Konrada s piščalko. Stavim ti-soč proti eni, da se bo povrnil ne samo drugje, tudi za nas ni še odpravljen. — In gospod Sardou, pa Dumas in Schönthan in Kadelburg, pa Nicodemi in Achard. Vsi ti tiči tu pa tam zganejo z roko v predalu, pa se odpre in glej: Ugrabljene Sabinke zagledajo sveže beli dan v čisto drugi dobi in gospa Sans Gène pere spet perilo Napoleoniču. Da, da, tako je. Zasluge? Ne, zaslug ni, a teater je in to je tudi nekaj — to je bilo vedno nekaj, ne samo danes. —

Tale Ladislav Fodor spada k tej pasmi gledaliških pisateljev. Ne vem o njem prav ničesar kot samo to, da je rojak znamenitejšega Franceta Molnarja, odličnega telovadca na bradlji tantiem, vem, da je napisal »Cerkveno miško« in »Nalivno pero«. Pred menoj leži »Deutscher Bühnenspielplan« 1930./31. in iz njega je razvidno, da se je igralo to zadevo na 60% vseh odrov, da se je ta »miš« preglodala v Stockholm in London, v Italijo in Francijo. To sicer ni nič, za večnost, za zvezde je to brez pomena — za gledališče in za publiko ima pa vendar nekaj, kar dá misliti. — V komadu ni za problemov in ugaja stvarca le zato, ker je zdrava, ker je zmaga teženj po delu v času brezposelnosti.

J. Daneš:

Potujoči igralec

V.

Kolega kužek.

Po končani predstavi sem se ogibal vsakogar, da bi me ne zapazil. In pred Jožo me je bilo sram. Pike pristopi k meni: »No, hajdimo, vi kaplan!« Te besede so bile zame balzam. V duši sem mu bil iskreno hvaležen. Kot da me je snel z vislic. Potuhnjeno stopim za njim. Mahnila sva jo v gostilno. Sedela sva nekaj časa, dokler niso prišli ostali. Nihče me ni niti zapazil, le ko je Tunča vstopil, se je začel na ves glas režati. »Boga ti, kaj se niste abšminkal?«

In res, imel je prav, ta skrivnost mi ni bila znana. Z roko sem se skušal malo odrgniti po obrazu.

»S tem ne bo nič,« pripomni Pike, »pojdite v kuhinjo in prosite za malo masti.«

Začudeno gledam, nisem vedel, ali misli resno ali je potegavščina.

»Seveda, z mastjo se nadržnite po obrazu in obrišite!«

Vstanem in grem, pričakoval sem krohota, zato obstanem za zaprtimi vrati. Nič!

Nato prosim v kuhinji masti ter storim, kakor mi je Pike velel.

Aha, torej to se pravi »abšminkati«.

Ko sem se vrnil, me je bilo silno sram. Dragutinovića se nisem upal pogledati. Direktor je razdelil igralcem dnevnice: oženjenim je dajal po 1 krono 50 vin. do 2 kroni, samcem pa po 1 krono, tudi po 1 krono 50 vin., najbrž po sposobnosti. Pike je dobil 1 krono 50 vin.; moral je biti prvi med prvimi.

»Vi dobite za sedaj 20 krajcarjev«, se ustavi ravnatelj pri meni in položi ficke pred mé. Zadovoljen sem jih vtaknil v žep. Za spomin si jih spravim, si mislim. Torej me ne odslovi? Ali sem odigral vlogo zadovoljivo?...

Družba je postajala vesela, vsi so bili zelo zgovorni in razposajeni. Razume se, da se je vrstila zdravica za zdravico, kot je že ob takih prilikah navada, večinoma pa so bile namenjene moji osebi. Gledali so v meni igralsko veličino, nepobitni talent, in odstopali so mi svoje uloge, vlekli me na vse pretege: Eks! eks!... Tunča je intoniral »Gaudiramus«, trčili smo in se pobratili. To pobratimstvo me je pa pošteno uščipnilo.

Danilo se je, ko je krčmar predložil račun prvemu pri mizi, naenkrat je pa bil ta račun pred menoj, če tudi sem sedel precej daleč od krčmarja. Umetniško ginjen prebrskam vse žepe, a imel sem premalo denarja.

»Kar manjka, prinesem jutri, pustil sem denar doma,« pripomnim krčmarju s kavalirsko gesto. Ker je nekaj ugovarjal, užaljen položim svojo tula-uro na mizo. »Do jutri, če mi že ne zaupate«. — Te ure nisem videl nikoli več.

Med pogovorom s krčmarjem so moji novi pobratimi zginili kot kafra. Zvest mi je ostal le Joža. Naenkrat sva se znašla popolnoma sama na cesti. Le neki psiček se je zaganjal v naju. Hiše so se mi zibale pred očmi, kot da sem na kakšnem transoceanskem parniku.

»Joža, meni je zelo slabo, umrl bom.«

»Beži, beži, od pijanosti še ni nihče umrl,« me je tolažil. Objela sva se in merila cesto na dolgo in široko.

Jokal sem kot otrok, kot vedno, kadar sem bil sladko ginjen.

»Joža, pojdiva domov,« sem ga prosil, »prespim pri tebi, nimam stanovanja.«

»Ah, da, domov praviš? Kje je to, doma?« je globoko vzdihnil, »domov — da, domov!«

Molčala sva oba in še močnejše sva se objela.

»Potrpi še malo, ko odpro gostilno, se zmuzneva na oder. Jaz spim na odru, ker nimam toliko plače, da bi plačeval sobo. Teško mi je bilo od začetka, ampak privadil sem se. Če se še kdaj dokopljem do postelje, tri dni iz nje ne zlezem. Posteljica — posteljica — kdorkoli že jo je znašel — Bog mu daj srečo in zdravje! — Nekaj bajnega je to.«

Nedaleč od gostilne sva sedla na neke lesene stopnice, da pričakava jutra.

Trdno sva zaspala.

Solnce je stalo že visoko, ko naju je zbudilo lajanje. Ravno isti psiček, kateri naju je nahrulil poprej, naju je sedaj čuval, ko sva spala sen pravičnega. Zlezel je med naju ter delil z nama posteljo. Nočni čuvaj naju je hotel zbuditi, psiček pa se je vanj zakadil in ga odgnal. Otareva oči. »Pojdiva se umit na Uno,« pravi Joža.

Joža je moral k direktorju po plakate in iti pometat dvorano. Iz hvaležnosti za sinočnjo družbo sem jaz prevzel to dolžnost. Urno se poprimem dela. Pospravim oder, denem v kraj tiste stare puške in monture, pometel sem tla, oder in gostilno. Hitel sem, da me kdo ne zasači, bilo mi je nerodno, da sem zamajal pero z metlo.

Česar sem se bal, to se je tudi zgodilo. Nenadoma stopi v gostilno natakaraica.

»Za božjo voljo, kaj pa delate?« pristopi k meni in mi hoče iztrgati metlo iz rok. »To se vam pa prav nič ne poda!« Ko sva se ruvala za metlo, sem se rahlo dotaknil njenih rok in pogledala mi je v oči.

»Včeraj sem vas gledala, prav lep kaplan,« je tiho pristavila.

Pogledam jo začudeno in mislim sem na včerajšnjo polomijo.

»Res, res, o jaz sem bila že večkrat v zagrebškem gledališču.«

Nehote sem ji poljubil roko v zahvalo. Zardela je ter v silni zadregi šepnila: »Hvala.« Zvedel sem, da je domača hčerka, ki je bila v Zagrebu v penziju, in zato mi je tem bolj laskalo njeno priznanje.

Torej prvo nevtralno priznanje publike.

(Dalje prih.)

Razno

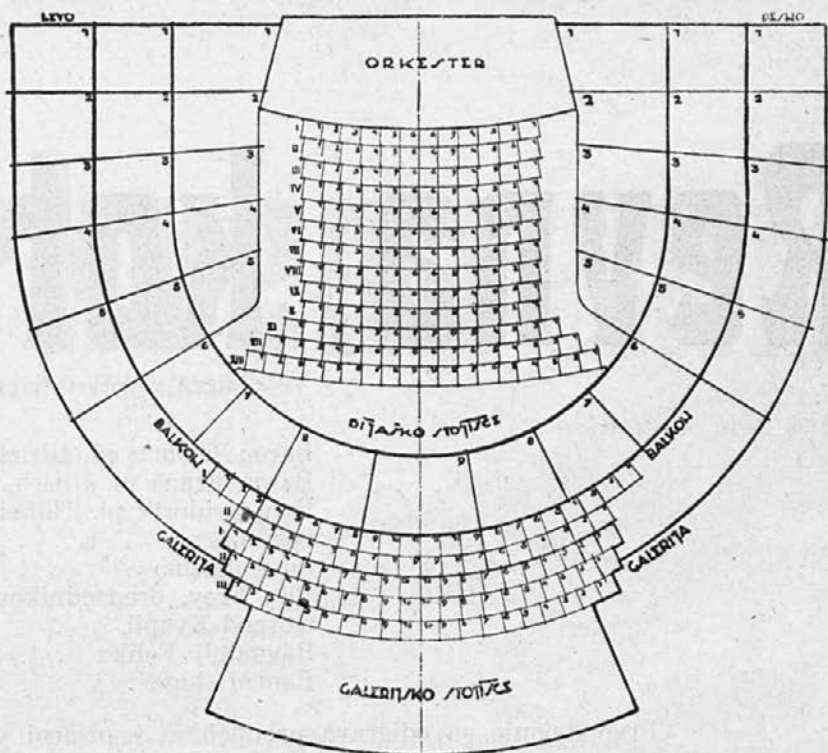
Sijajno gledališče. V Novosibirsku zgradijo največjo gledališko dvorano na svetu. Upoštevajo tehnične izpopolnitve pri teatru, cirkusu in kinematografu. Dvorana bo imela obliko amfiteatra, pokritega s kupolo, in bo mogla služiti za kinematografske produkcije. Pozorišče je na sredi dvorane; giblje ga mehanizem, ki omogoča gledalcu dostop na ploščad. Obsežno je pa tako, da se morejo na njem premikati vlaki, traktorji, avtomobili. Sredi kupole je pripravljena cirkuška arena, ki se dá po volji znižati na višino pozornice. Pravijo, da se bo ljudstvu moglo aktivno udeleževati iger. Kako se bo to vršilo, pa listi ne poročajo.

A. D.

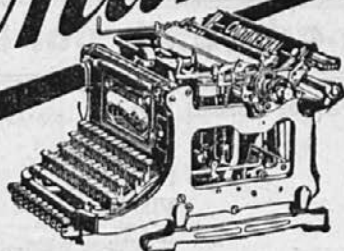

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Continental

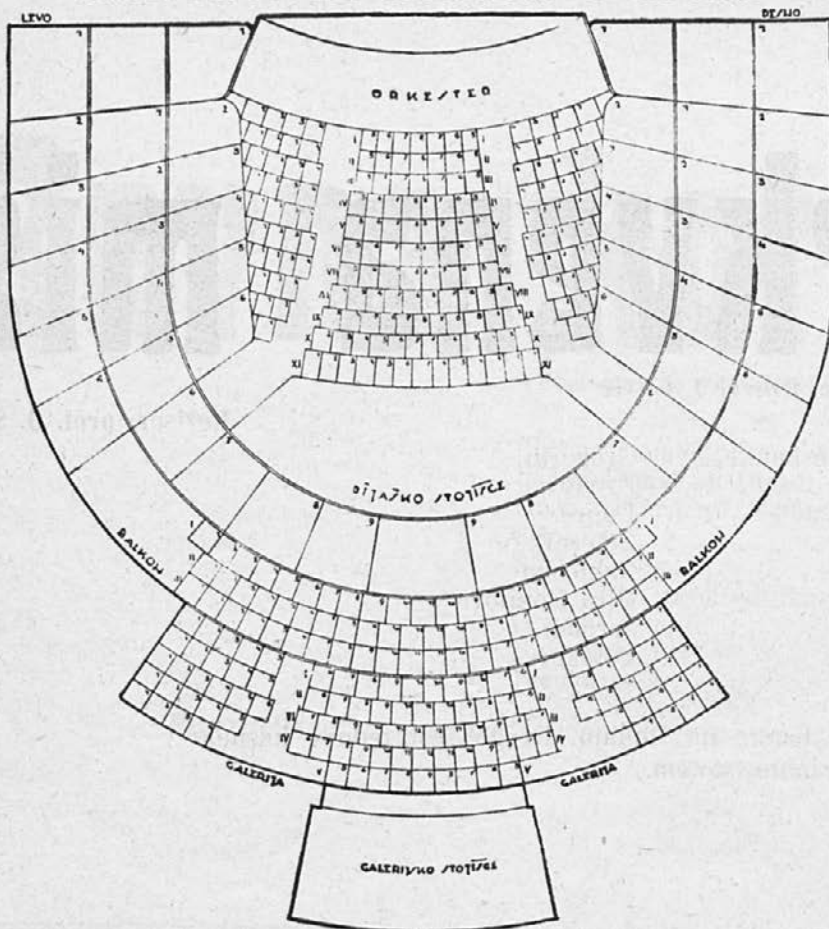

IVAN LEGAT

MARIBOR
VETRINJSKA 30
TELEFON INT. 24-34

LJUBLJANA
PREŠERNOVA 44
TELEFON INT. 26-36

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

„RIBA“ Ljubljana Gradišče 7

trgovina z raznovrstnimi sladkovodnimi in
svežimi ter konzerviranimi morskimi ribami

Specijalna zajutrkovalnica vsakovrstnih rib - Vinotoč

Lastnik I. Ogrinc

Telefon 25-84